

**Bíróági tárgyalási stratégiák és érvelésrendszerek
(fakultatív gyakorlat)**

ELTE Jog- és Társadalomelméleti Tanszék

Oktatók: Grád András,
Időpont/Helyszín: tanrend szerint

A számonkérés formája: szóbeli

A kurzus leírása: A félév során a hallgatók szimulált bírósági tárgyalásokon vesznek részt comedia della arte módszerrel ad hoc jelleggel kiválasztott résztvevőkkel. A hallgatók által szimulált tárgyalások lényege esetünkben nem a konkrét anyagi jogi vagy eljárásjogi ismeretek tételes megjelenítése, hanem az a mód, ahogy egy-egy szerepben a saját személyiségükkel dolgozva érvényesülnek. (Maguk az ügyek egytől egyik a valós életből merítettek, a szereplők tehát ennyiben mind valóságosak, miként maguk a jogesetek is, a jogesetek lényegét a hallgatók minden esetben előzetes ismeretként megkapják, ennek alapján jelentkeznek az egyes szerepekre.) A tárgyalásokat egykori polgári bíróként magam „vezetem”, ez a garancia arra, hogy a szereplők nagyjából a való élethez hasonló helyzetekben jelenjenek meg. Tipikusan a felperes, felperesi képviselő, alperes, alperesi képviselő a főszereplők, de a jogi képviselőknek itt is megvan a lehetősége, hogy „tanúk megidézését” kérjék, vagy éppen „szakértő kirendelését”, amit a bíróság azonnal teljesít is, és az addigi nézők egyik-másika máris a játék résztvevőjévé válik.

A lényeg, hogy a résztvevőknek minél hatékonyabban kommunikálva kell vélt vagy vállalt igazukat megjeleníteni. A játékot az addig csendes szemlélő klinikai szakpszichológus oktató (és házas-)társam annak befejeződését követően igen részletesen kielemezi. Konfrontáltatja a résztvevőket az általuk választott kommunikációs stratégia erőnyeivel és hátrányaival, tükröt tart nekik, hogy viselkedésük miként jelezte a szorongásukat, szándékaikat vagy magatartásuk más lényeges pszichológiai összetevőjét. Mód van továbbá a pszichodráma technikákból jól ismert szerepcserére, amikor az addig a felperesi oldalt alakító páros alperesi pozícióba kerül ugyanabban az ügyben, illetve fordítva. Hasonlóképpen arra is mód van, hogy az addig csak nézőként jelen lévő többiek közül bármi bármelyik szerepet személyesen is kipróbálja. A szereplők ezt követően elmondják, mit és miért tettek, miként érezték magukat szerepben, de hallgatóság tagjai saját maguk is adhatnak visszajelzéseket. Lényeges, hogy időnként mindenkire sor kerüljön szereplőként, és lehetőleg mindenki minden szerepben feltűnhessen.

Előzetes ismeretek (input): Nem előfeltétel, de hasznos a Pszichológia jogászoknak kurzus előzetes elvégzése, mivel ennek során a hallgatók ismereteket kaptak a bírósági eljárások pszichológiája és a hatékony jogász kommunikáció alapjai tekintetében.

A kurzus célja: (output): A cél, hogy a résztvevők a félév során mind több közvetlen tapasztalást szerezzenek saját kommunikációjuk, illetve a kiélezett helyzetekben történő jogász fellépésük tekintetében. Ismerjék fel saját viselkedésük főbb jellemzőit, és azt, hogy pl. a szorongásukat miként tudják erre irányuló szándékuk esetén elrejtetni az ellenfél elől. A váratlan helyzetekkel tanuljanak meg jogászként minél hatékonyabban megküzdenni, és minél többet kihozni egy-egy konkrét élethelyzetből egy konfrontatív szituációban. A tapasztaltok szerint a hallgatók a kurzus végére sokkal eredményesebben küzdenek meg a jogász szerepekkel, és fokozatosan leépítik addig meglévő gátlásaikat, amelyek akadályozták a sikeres szereplésüket. Lényegesen alkalmasabbá válnak a gyakorló jogász hivatással együttjáró tényleges szerepek vitelére.

Kötelező irodalom:

Fekete Mária – Grád András: Pszichológia és pszichopatológia jogászoknak 2. kiadás (HVG-ORAC. Bp., 2012)

Ajánlott irodalom:

Aronson, Eliott: Társas lény

Berne, Eric: Emberi Játzmák

F. Várkonyi Zsuzsa: Már százszor megmondtam

(Valamennyi fenti ajánlott irodalom számos kiadást megért, bármelyik felhasználható közülük.)